

Κεφ.1.2.1. Ο Ιουστινιανός και το έργο του

α. Ποια ήταν επιγραμματικά η **πολιτική** του Ιουστινιανού;

Ιουστινιανός Α' (527-565): το πολιτικό του πρόγραμμα συνοψίζεται στο εξής:

«Ένα κράτος, μία εκκλησία, μία νομοθεσία.»

β. Ποια ήταν τα μέτρα που πήρε ο Ιουστινιανός στον **κοινωνικό** τομέα;

1. Καταστέλλει, με τη βοήθεια της γυναίκας του Θεοδώρας, την εξέγερση των δήμων του Ιππόδρομου και του λαού (**Στάση του Νίκα, 532**). Οι δήμοι του Ιπποδρόμου ήταν οι Πράσινοι και οι Βένετοι, που έμοιαζαν με αθλητικά σωματεία, αλλά είχαν και πολιτική δύναμη.
2. Περιορίζει τη δύναμη των **δήμων** και ενισχύει την αυτοκρατορική εξουσία.
3. Περιορίζει με αυστηρούς νόμους τη δύναμη των μεγάλων **γαιοκτημόνων** των επαρχιών.
4. Προστατεύει τους **ελεύθερους αγρότες**, που ήταν πολύ σημαντικοί για την κεντρική εξουσία, γιατί πλήρωναν φόρους.

γ. Ποια ήταν τα μέτρα που πήρε ο Ιουστινιανός στον **θρησκευτικό** τομέα και με ποιους σκοπούς ;

Σκοποί:

1. Επιβολή της Ορθοδοξίας σε όλη την αυτοκρατορία.
2. Εκχριστιανισμός των γειτονικών λαών.

Μέτρα:

1. Καταδίωξη οπαδών των αιρέσεων.
2. Καταδίωξη οπαδών της αρχαίας θρησκείας.
3. Κλείνει τη Νεοπλατωνική Ακαδημία Αθηνών (**529**).
4. Φροντίδα για διάδοση χριστιανισμού σε λαούς Καυκάσου και Ανατολικής Αφρικής.

δ. Ποια ήταν τα μέτρα που πήρε ο Ιουστινιανός στον **νομοθετικό** τομέα;

Ο Ιουστινιανός μέσα σε μία πενταετία (529 – 534) εξέδωσε τα εξής:

1. Τον **Ιουστινιάνειο Κώδικα**, μία συλλογή προγενέστερων αυτοκρατορικών νόμων.
2. Τον **Πανδέκτη**, που ήταν γνώμες Ρωμαίων νομικών.
3. Τις **Εισηγήσεις**, που ήταν ένα εγχειρίδιο για αρχάριους φοιτητές της Νομικής.
4. Τις **Νεαρές**, που ήταν νέοι νόμοι, γραμμένοι στα ελληνικά, γιατί οι υπήκοοι του ανατολικού τμήματος κυρίως δεν κατανοούσαν τη λατινική.

=> Το Ιουστινιάνειο Δίκαιο αποτέλεσε τη βάση του Δικαίου της Νεότερης Ευρώπης.

ε. Πώς κινήθηκε ο Ιουστινιανός στην **εξωτερική πολιτική** και με ποιο στόχο;

Στόχος: Αποκατάσταση της Ρωμαϊκής Οικουμένης, δηλαδή την αποκατάσταση της ρωμαϊκής εξουσίας στη Δύση.

Τρόποι:

1. Επεκτατικοί πόλεμοι.
2. Αντιμετώπιση εισβολών.

στ. Ποιοι ήταν οι **πόλεμοι** που διεξήγαγε ο Ιουστινιανός, σε ποιες περιοχές διεξήχθησαν;

Στη Δύση:

1. Κατά Βανδαλικού βασιλείου (Β. Αφρική) [533-534] -> κατάκτηση.
2. Κατά Οστρογοθικού βασιλείου (Ιταλία) [535-555] -> κατάκτηση.
3. Κατά Βησιγοθικού βασιλείου (Ισπανία) [535-555] -> ανάκτηση ΝΑ παράκτιων περιοχών.

Στην **Ανατολή:**

Πέρσες, η άλλη υπερδύναμη της εποχής, είχαν καταλάβει εκτεταμένες περιοχές της αυτοκρατορίας.

562: Υπογραφή συνθήκης (Ιουστινιανός - Χοσρόης Α').

=> Αποκατάσταση ισορροπίας στην περιοχή.

Στα **Βαλκάνια:**

Σλάβοι και άλλοι λαοί εισέβαλαν στις ευρωπαϊκές επαρχίες αυτοκρατορίας. Έτσι, ο Ιουστινιανός:

1. Χτίζει φρούρια και τείχη στη γραμμή Δούναβη και Χερσονήσου Αίμου.
2. Διαθέτει χρήματα για εξαγορά της ειρήνης.

ζ. Ποιες ήταν οι **συνέπειες** των **πολέμων** σε Δύση και Ανατολή;

α) Απογυμνώθηκαν οι ευρωπαϊκές επαρχίες από **στρατεύματα**.

β) Άδειασαν τα κρατικά **ταμεία**.

γ) **Εξασθένησε** η διεθνής θέση του Βυζαντίου.

δ) Αργότερα, **χάθηκαν** εκτεταμένες περιοχές.

η. Ποιο ήταν το **οικοδομικό** πρόγραμμα του Ιουστινιανού;

Οικοδομικό πρόγραμμα = ιδιαίτερα φιλόδοξο:

➤ Κατασκευή πολλών **αμυντικών** έργων (φρούρια, τείχη).

➤ Κατασκευή έργων **κοινής ωφέλειας** (δρόμοι, γέφυρες, υδραγωγεία κ.ά.).

➤ Κατασκευή **ναών**.

θ. Γιατί ξεχωρίζουμε από τα κτίσματα του Ιουστινιανού την **Αγία Σοφία**; ποιος ο αρχιτεκτονικός **ρυθμός** της και ποιοι οι **αρχιτέκτονες** που την κατασκεύασαν; Πόσος **χρόνος** χρειάστηκε για την κατασκευή της;

1. Από τους τριάντα δύο ναούς που ο Ιουστινιανός έχτισε στην Κωνσταντινούπολη η Αγία Σοφία ήταν η μόνη που άντεξε στο χρόνο. Είναι το **λαμπρότερο** κτίσμα της βυζαντινής αυτοκρατορίας.
2. Ο αρχιτεκτονικός της **ρυθμός** είναι η **βασιλική μετά τρούλου** (συνδυασμός μακρόστενου και κυκλικού ή πολυγωνικού κτηρίου). Έτσι, το κτίριο είναι σχεδόν **τετράγωνο**.
3. Αρχιτέκτονες ήταν ο **Ανθέμιος** και ο **Ισιδώρος**.
4. Η κατασκευή της διήρκεσε **πέντε** χρόνια.

1. **Αντιστοιχίστε** τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (τρία περισσεύουν).

ΣΤΗΛΗ Α'

1. Αναστολή της λειτουργίας της Ακαδημίας
2. Στάση του Νίκα
3. Έκδοση Νεαρών
4. Συνθήκη Βυζαντινών και Περσών
5. Κατάκτηση Βανδαλικού βασιλείου
6. Κατάκτηση Οστρογοθτικού βασιλείου
7. Αρχιτέκτονες της Αγίας Σοφίας
8. Δήμοι

ΣΤΗΛΗ Β'

- α. 532
- β. 584
- γ. Ισιδώρος και Ανθέμιος
- δ. 562
- ε. νέοι νόμοι
- στ. Αφρική
- ζ. Πράσινοι και Βένετοι
- η. Ικτίνος και Καλλικράτης
- θ. Ιταλία
- ι. Ολυμπιακός και Παναθηναϊκός
- ια. 529

2. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως **σωστές** (Σ) ή **λανθασμένες** (Λ). Διορθώστε τα λάθη:

1. Η κατασκευή της Αγίας Σοφίας κράτησε 50 χρόνια.
2. Η Αγία Σοφία είναι ένα κυκλικό κτίριο.
3. Ο Ιουστινιανός δεν κωδικοποίησε το ρωμαϊκό δίκαιο.
4. Μετά τους πολέμους του Ιουστινιανού το κράτος δεν είχε χρήματα, για να καλύψει τις ανάγκες του.
5. Οι γαιοκτήμονες δεν έγιναν πιο δυνατοί από τα μέτρα του Ιουστινιανού.
6. Οι ελεύθεροι αγρότες δε βοηθήθηκαν από τα μέτρα του Ιουστινιανού.
7. Η θέση του Βυζαντίου στον κόσμο ενισχύθηκε.
8. Μετά την υπογραφή συνθήκης με τους Πέρσες υπήρχε μεγάλη αναστάτωση στην περιοχή της Ανατολής.
9. Ο Χριστιανισμός επιβλήθηκε σε όλες τις περιοχές της αυτοκρατορίας.
10. Οι Ρωμαίοι και οι Πέρσες ήταν οι υπερδυνάμεις της εποχής.
11. Ο Ιουστινιανός πολέμησε σε Δύση και Ανατολή, αλλά όχι στα Βαλκάνια.

3. Να **εξηγήσετε** γραπτώς τις παρακάτω **έννοιες**: *Στάση του Νίκα, δήμοι, εκχριστιανισμός, Ιουστινιάνειος Κώδικας, Πανδέκτης, Εισηγήσεις, Νεαρές, ανάκτηση, παράκτιες περιοχές, Χερσόνησος Αίμου.*

4. *Ερωτήσεις βιβλίου*, σελ. 19: 1,2

5. Αναζητήστε στο σπίτι σας βιογραφικά στοιχεία για τον **Ιουστινιανό** και τη σύζυγο του, **Θεοδώρα**. Γράψτε στις ομάδες σας μια κοινή παράγραφο 70 - 100 λέξεων για τον καθένα.